

Wintertelling knobbelzwaan

Zuid-Holland

2026

Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Den Haag, Nederland

Faunabeheereenheid
Zuid-Holland

Colofon

Te citeren als

Ouwersloot, B. R. & Blom, A. P. C. (2026). *Wintertelling knobbelzwaan Zuid-Holland 2026*. Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland, Den Haag, Nederland.

Postadres

Postbus 85881

2508 CN Den Haag

T. +31 (0) 85 210 3628

E. info@fbezh.nl

W. www.fbezh.nl

Foto

Ian Wouda

Copyright

© 2026 Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Voorwoord

Dit document geeft een overzicht van de wintertelling van de knobbelzwaan in de provincie Zuid-Holland in 2026. Het doel van deze telling is het in kaart brengen van de aantallen getelde knobbelzwanen, de meerjarige trends en de ruimtelijke verspreiding van de tijdens de telling waargenomen individuen binnen Zuid-Holland.

Disclaimer: Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor acties van derden die zijn gebaseerd op eigen interpretaties van de gegevens uit dit rapport. De gegevens mogen vrij worden gebruikt, mits correct wordt verwezen naar de FBE ZH.

Inhoud

INLEIDING	1
RESULTATEN.....	2
TREND IN GETELDE KNOBBELZWANEN	2
TRENDS IN GETELDE KNOBBELZWANEN PER WBE	3
RUIMTELIJKE VERSPREIDING VAN GETELDE KNOBBELZWAAN	5
LITERATUUR	8
BIJLAGE I: KNOBBELZWAAN ZUID-HOLLAND 2012-2026.....	9

Lijst met afkortingen

FBE	Stichting Faunabeheereenheid
KZ	Knobbelzwaan
WBE	Wildbeheereenheid
ZH	Zuid-Holland

Inleiding

De wintertelling van de knobbelzwaan (KZ) vond plaats op zaterdag 17 januari 2026 en is uitgevoerd in 184 telsectoren verspreid over de provincie Zuid-Holland (ZH). De telling is uitgevoerd volgens het telprotocol. In 2026 is daarbij een beperkte wijziging doorgevoerd in de dataverzameling. De telregistratie vond plaats via de applicatie Avimap, in plaats van via de applicaties Strava en Wildradar.

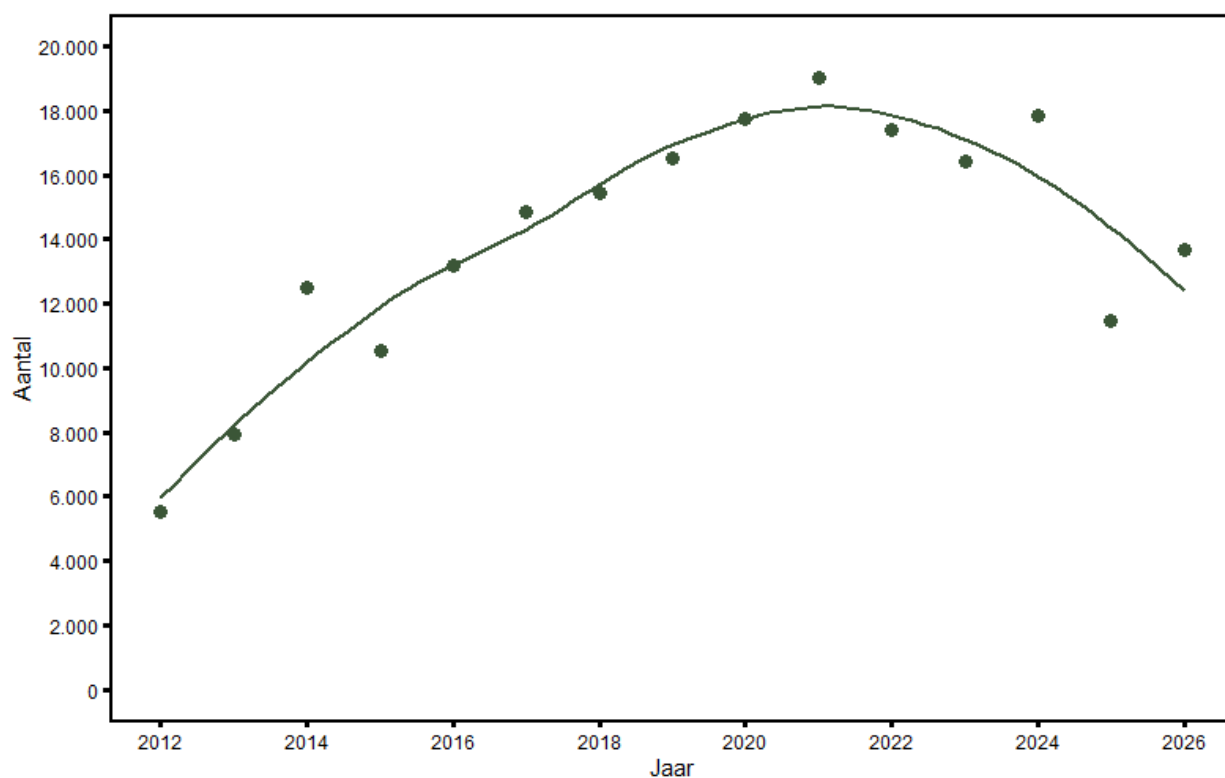
Dankzij de inzet van alle tellers en leden van de Wildbeheereenheden (WBE's) en Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (FBE ZH) is een provinciedekkend beeld verkregen van de aantallen getelde knobbelzwanen. In totaal zijn daarbij 13.691 KZ geteld.

De gepresenteerde aantallen betreffen wintertellingen van waargenomen KZ en vormen geen directe schatting van de totale populatieomvang. De waargenomen aantallen geven daarmee een indicatie van het minimale aanwezige aantal KZ op het moment van tellen. Individuen die zich tijdens de telling in onoverzichtelijke gebieden bevonden, kunnen daarbij zijn gemist. Variatie in telomstandigheden, omgevingsfactoren en ruimtelijke verspreiding is in deze analyse niet gecorrigeerd. Desondanks leveren deze tellingen waardevolle inzichten in trends door de tijd en onderstrepen zij het belang van gezamenlijke voortzetting van de monitoring van de KZ.

Resultaten

Trend in getelde knobbelzwanen

In 2026 is een toename zichtbaar in het aantal getelde KZ ten opzichte van 2025. Het totaal aantal getelde individuen nam toe met 19,3%, van 11.476 in 2025 naar 13.691 in 2026. Hoewel in 2026 een toename zichtbaar is ten opzichte van 2025, moet worden opgemerkt dat de wintertelling van 2025 is uitgevoerd onder zeer dichte mistomstandigheden, wat heeft geleid tot een onderschatting van het werkelijke aantal. Hierdoor zijn de aantallen van 2025 beperkt vergelijkbaar met andere jaren. Ondanks deze stijging ligt het aantalsniveau in 2026 nog onder de waargenomen waarden in de periode 2017–2024. De toename in 2026 ten opzichte van 2025 is weergegeven in **Figuur 1**, terwijl de totale aantallen per jaar zijn opgenomen in **Tabel S1**.

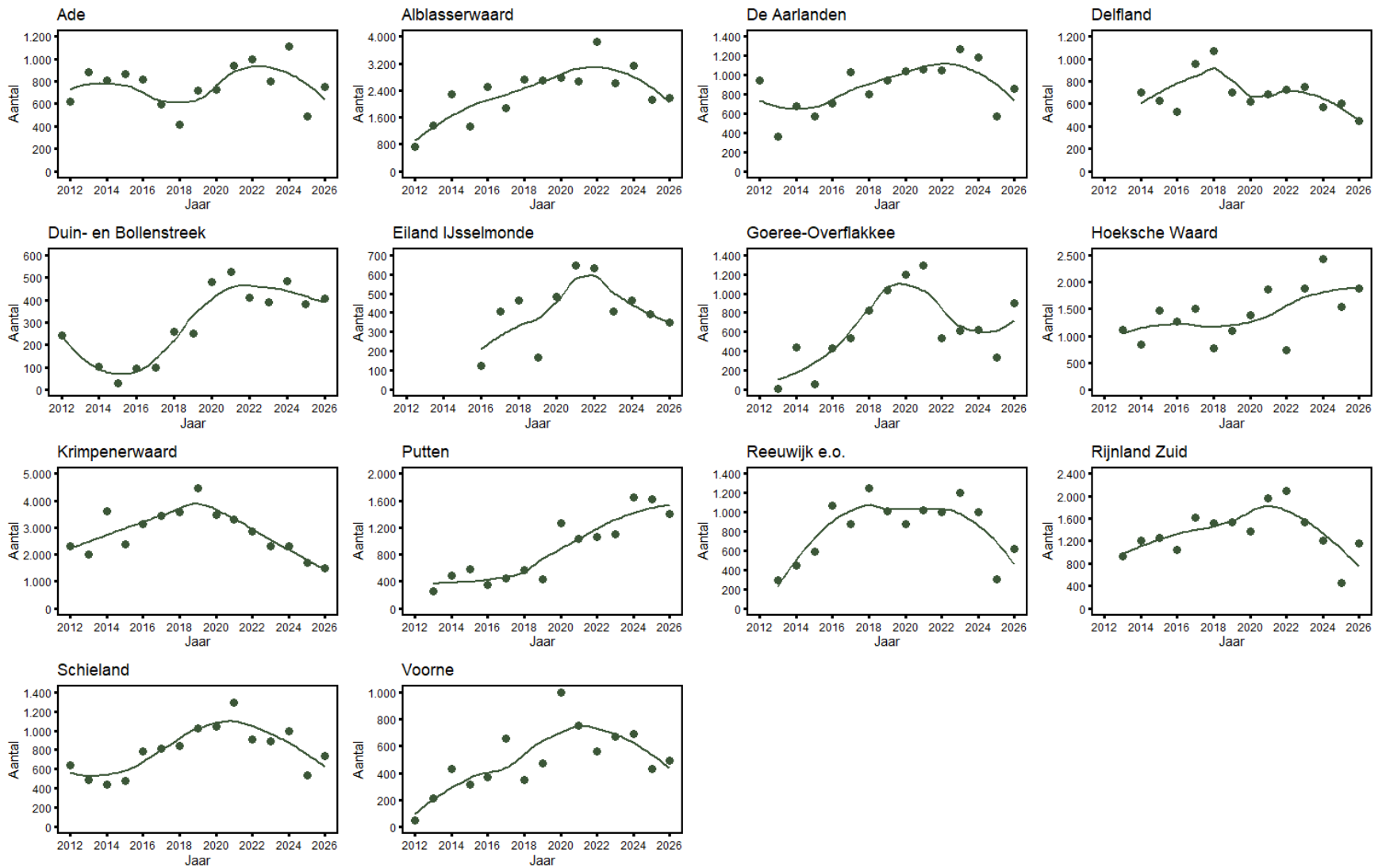
Figuur 1. Totaal aantal KZ geteld tijdens wintertellingen in Zuid-Holland 2012–2026. De punten geven de aantallen getelde KZ weer. De doorgetrokken lijn betreft een LOESS-smoothing die uitsluitend is opgenomen ter visualisatie van het algemene patroon en geen modelmatige populatieschatting vertegenwoordigt. *Bron: Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (2025 & 2026).*

Trends in getelde knobbelzwanen per WBE

In enkele WBE's ontbreken telgegevens voor de beginjaren van de tijdreeks. Dit betreft deels jaren waarin geen tellingen zijn uitgevoerd en deels jaren waarin de huidige WBE-structuur nog niet bestond. Voor Delfland (2012–2013), Duin- en Bollenstreek (2013), Eiland IJsselmonde (2012–2015), Goeree-Overflakkee (2012), Hoeksche Waard (2012), Putten (2012) en Rijnland Zuid (2012) zijn geen waargenomen aantallen beschikbaar doordat in deze jaren niet is geteld. Voor Reeuwijk e.o. zijn telgegevens pas beschikbaar vanaf 2018, aangezien deze WBE in dat jaar is ontstaan uit een fusie van de voormalige WBE's De Gouwe Driehoek, Driebruggen en Reeuwijkse Plassen. De afzonderlijke voorgangers beschikten slechts gedeeltelijk over telreeksen in de periode 2013–2017, waardoor voor Reeuwijk e.o. geen telreeks beschikbaar is voor de jaren 2012–2017. Voor de WBE Alblasserwaard geldt dat de voormalige WBE's Alblasserwaard-Oost en Alblasserwaard-West in 2026 zijn samengevoegd. De telreeksen tot en met 2025 betreffen daarom twee afzonderlijke WBE's, terwijl de gegevens vanaf 2026 onder de gefuseerde WBE Alblasserwaard vallen.

De meeste WBE's, waaronder Alblasserwaard, De Aarlanden, Eiland IJsselmonde, Goeree-Overflakkee, Krimpenerwaard, Rijnland Zuid, Schieland en Voorne, volgen ruwweg het provinciale patroon: een toename in het aantal getelde KZ vanaf 2012 tot en met ongeveer 2019–2021, gevolgd door een afname in de jaren daarna. Voor de WBE Voorne zijn de telgegevens van het Havengebied Rotterdam aan de tijdreeks toegevoegd. Voorne mist uitsluitend telgegevens voor 2012, terwijl voor het Havengebied Rotterdam telgegevens ontbreken in de jaren 2015–2017, 2023 en 2025.

Enkele WBE's wijken af van het provinciale patroon. In Putten was de stijging in het aantal getelde KZ tussen 2013 en 2019 relatief beperkt, waarna de aantallen in latere jaren sterker toenamen. Hoeksche Waard bleef in de periode 2013–2020 grotendeels stabiel, met een stijging in de daaropvolgende jaren. Ade vertoont een schommelend verloop, waarbij in sommige jaren relatief hoge aantallen werden geteld (2013–2016, 2021–2024 en 2026), afgewisseld met jaren met lagere aantallen (2017–2020 en 2025). Delfland kende piekjaren in 2017 en 2018, waarna de trend een dalend verloop laat zien. Duin- en Bollenstreek toont een dal in de periode 2012–2019, gevolgd door een piek tussen 2020 en 2021, en kent over de gehele tijdreeks de laagste aantallen getelde KZ. Daarentegen vertonen Alblasserwaard en Krimpenerwaard de hoogste aantallen KZ. Sinds het ontstaan van de WBE Reeuwijk e.o. in 2018 is een periode van lichte stijging zichtbaar tot 2022 en een afname in de jaren 2023–2025 (**Figuur 2, Tabel S2**).

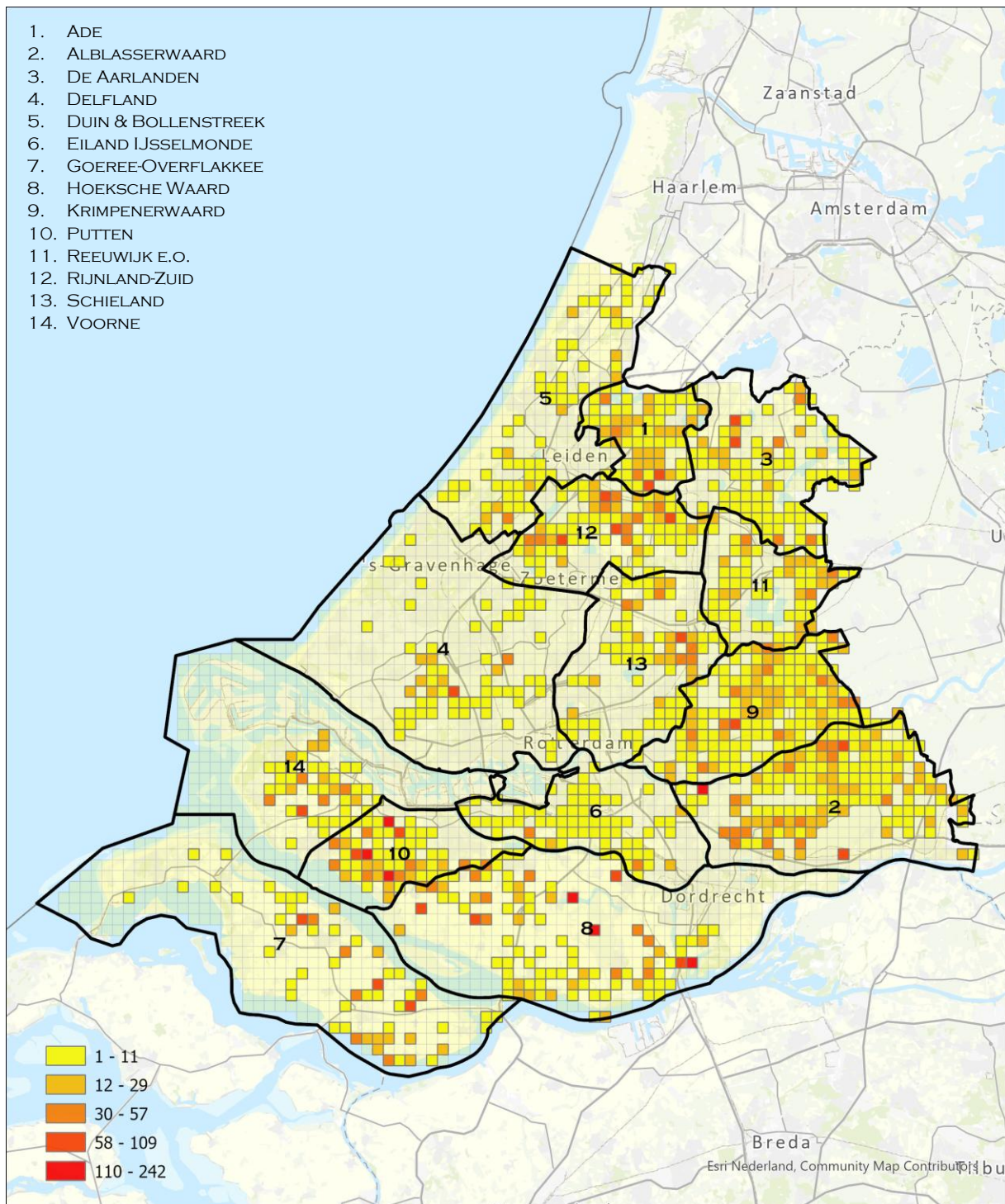

Figuur 2. Totaal aantal KZ geteld tijdens wintertellingen per WBE in Zuid-Holland 2012–2026. De punten geven de aantallen getelde KZ weer. De doorgetrokken lijn betreft een LOESS-smoothing die uitsluitend is opgenomen ter visualisatie van het algemene patroon en geen modelmatige populatieschatting vertegenwoordigt. *Bron: Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (2025 & 2026).*

Ruimtelijke verspreiding van getelde knobbelzwaan

De dichtheidskaart toont de ruimtelijke verdeling van de getelde KZ in ZH tijdens de wintertelling van 2026. De weergegeven dichtheden zijn gebaseerd op het aantal waargenomen individuen per km² en geven daarmee vooral weer waar KZ tijdens de telling daadwerkelijk aanwezig waren. Omdat tellingen afhankelijk zijn van verschillende factoren, weerspiegelt deze kaart geen populatiekaart, maar een momentopname van de ruimtelijke spreiding van getelde dieren. Verschillen tussen WBE's moeten daarom worden geïnterpreteerd in combinatie met de grootte van het gebied, het landschapstype en de telinspanning.

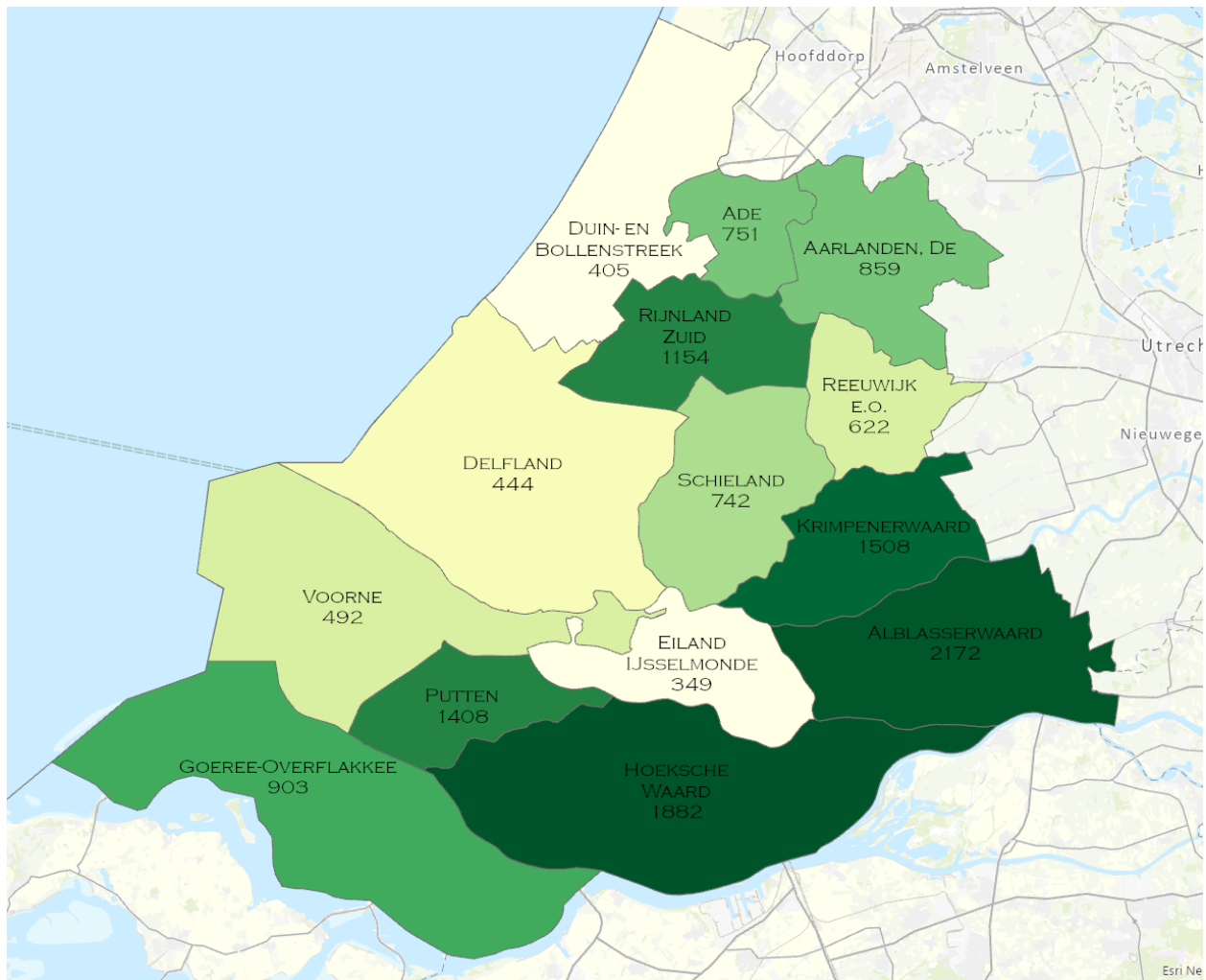
De hoogste dichtheden worden waargenomen in Alblasserwaard, Hoeksche Waard, Krimpenerwaard, Putten en Rijnland Zuid. De laagste dichtheden zijn zichtbaar in Voorne, Delfland, Duin- en Bollenstreek en Eiland IJsselmonde. Overige WBE's vertonen intermediaire dichtheden. Binnen WBE's zijn hoge dichtheden vaak lokaal geconcentreerd en niet gelijkmatig verspreid over het hele gebied. Wanneer rekening wordt gehouden met verschillen in WBE-oppervlakte, vallen aanvullende patronen op: in relatief kleine WBE's zoals Ade, Alblasserwaard, Krimpenerwaard en Putten zijn veel gridcellen ingekleurd, wat aangeeft dat KZ in een groot deel van deze WBE's zijn waargenomen. Ook gemiddeld bezette WBE's zoals De Aarlanden, Eiland IJsselmonde, Reeuwijk e.o. en Rijnland Zuid tonen een breed verspreid patroon, met veel gridcellen waarin ten minste één knobbelzwaan is geteld. De laagste bezetting van gridcellen wordt gezien in Delfland, Duin- en Bollenstreek, Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard, Schieland en Voorne, waar relatief weinig cellen ingekleurd zijn (**Figuur 3**).

Figuur 3. Dichtheid van waargenomen KZ tijdens de wintertelling in Zuid-Holland 2026, uitgedrukt als aantal individuen per km² per WBE. De kleurgradatie loopt van geel (lage dichtheden KZ) tot rood (hoge dichtheden KZ). De gridcellen geven locaties weer waar registraties zijn uitgevoerd. Cellen zonder registraties worden transparant weergegeven. De kaart geeft de ruimtelijke verdeling van de getelde individuen per WBE weer en vormt geen schatting van de werkelijke populatiedichtheid. Bron: Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (2025 & 2026).

De kaart met absolute aantallen per WBE geeft inzicht in regionale verschillen in het aantal getelde KZ in ZH tijdens de wintertelling van 2026. De weergegeven waarden zijn de totale tellingen per WBE en houden geen rekening met variabelen die invloed hebben op de KZ. Dit betekent dat de getallen niet automatisch de verschillen in populatieomvang tussen WBE's weerspiegelen.

De hoogste aantallen worden gevonden in Alblasserwaard, Hoeksche Waard, Krimpenerwaard, Putten en Rijnland Zuid. De laagste aantallen komen voor in Voorne, Delfland, Duin- en Bollenstreek en Eiland IJsselmonde. Overige WBE's vertonen intermediaire aantallen (**Figuur 4, Tabel S2**).

Figuur 4. Totaal aantal KZ geteld tijdens de wintertelling per WBE in Zuid-Holland 2026. De kleurgradatie loopt van lichtgeel (laag totaal aantal waargenomen KZ) tot donkergroen (hoog totaal aantal waargenomen KZ). De kaart toont het totaal aantal getelde individuen per WBE en vormt geen schatting van de werkelijke populatieomvang. Bron: Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (2025 & 2026).

Literatuur

Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland. (2026). *Avimap*. Verkregen via Sovon: www.avimap-sovon.nl

Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland. (2025). *Dora*. Verkregen via Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland: www.dora.fbezh.nl

Bijlage I: Knobbelzwaan Zuid-Holland 2012–2026

Tabel S1. Totaal aantal KZ geteld tijdens wintertellingen in Zuid-Holland 2012–2026. Voor enkele jaren en WBE's ontbreken telgegevens. Deze zijn in de tabel weergegeven met een asterisk (*). *Bron: Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (2025 & 2026).*

Provincie	2012*	2013*	2014*	2015*	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Zuid-Holland	5.520	7.919	12.489	10.538	13.196	14.862	15.431	16.541	17.728	19.031	17.429	16.432	17.859	11.476	13.691

Tabel S2. Totaal aantal KZ geteld tijdens wintertellingen per WBE in Zuid-Holland 2012–2026. Voor enkele jaren en WBE's ontbreken telgegevens. Deze zijn in de tabel weergegeven met een koppelteken (-). Bestuurlijke wijzigingen (e.g., fusie van WBE's) of administratieve toerekening van telgegevens zijn in de tabel weergegeven met een asterisk (*). *Bron: Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (2025 & 2026).*

WBE	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Ade	623	881	809	865	813	598	412	719	730	942	995	798	1.108	490	751
Alblasserwaard*	722	1.363	2.274	1.322	2.495	1.869	2.733	2.709	2.767	2.669	3.831	2.609	3.146	2.130	2.172
<i>Alblasserwaard-Oost</i>	-	627	1.030	1.091	987	976	1.114	1.322	1.167	871	1.786	774	1.085	1.052	-
<i>Alblasserwaard-West</i>	722	736	1.244	231	1.508	893	1.619	1.387	1.600	1.798	2.045	1.835	2.061	1.078	-
De Aarlanden	944	358	678	570	700	1.027	803	947	1.040	1.057	1.053	1.264	1.182	573	859
Delfland	-	-	704	625	531	955	1.072	698	618	689	727	753	573	604	444
Duin- en Bollenstreek	242	-	103	31	96	101	260	249	479	526	409	388	484	382	405
Eiland IJsselmonde	-	-	-	-	126	408	464	166	485	647	634	405	466	394	349
Goeree-Overflakkee	-	15	442	63	434	537	827	1.033	1.201	1.289	541	609	624	332	903
Hoeksche Waard	-	1.118	842	1.472	1.259	1.501	767	1.101	1.378	1.868	738	1.886	2.420	1.531	1.882
Krimpenerwaard	2.305	2.010	3.618	2.368	3.137	3.436	3.566	4.448	3.472	3.292	2.868	2.321	2.304	1.703	1.508
Putten	-	250	492	578	347	452	573	437	1.260	1.040	1.056	1.108	1.648	1.622	1.408
Reeuwijk e.o.*	-	291	444	591	1.063	880	1.253	1.011	879	1.016	1.005	1.202	997	298	622
<i>De Gouwe Driehoek</i>	-	-	114	299	257	206	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Driebruggen</i>	-	291	315	272	754	621	-	-	-	-	-	-	-	-	-

(vervolg op de volgende pagina)

Tabel S2. Totaal aantal KZ geteld tijdens de wintertelling per WBE in Zuid-Holland 2012–2026 (vervolg). Voor enkele jaren en WBE's ontbreken telgegevens. Deze zijn in de tabel weergegeven met een koppelteken (-). Bestuurlijke wijzigingen (e.g., fusie van WBE's) of administratieve toerekening van telgegevens zijn in de tabel weergegeven met een asterisk (*). *Bron: Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (2025 & 2026).*

<i>Reeuwijkse Plassen</i>	-	-	15	20	52	53	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rijnland Zuid	-	931	1.205	1.260	1.044	1.622	1.512	1.528	1.375	1.957	2.096	1.534	1.213	452	1.154
Schieland	638	486	446	477	781	818	842	1.025	1.046	1.289	913	887	1.000	533	742
Voorne*	46	216	432	316	370	658	347	470	998	750	563	668	694	432	492
<i>Havengebied Rotterdam</i>	46	78	182	-	-	-	13	20	2	0	6	-	16	-	-